

Суол тупсарын туһугар

Муус устар 17 күнүтөр Хайахсыт ийиһиһигин дьаһалтатын көрүлэһинигин Хадаар-Хайахсыт суолутар суубутуһиһук тэриһиһэ. Бу туһунан баһыһык Афанасий Петрович Дорофеев маннык кэлиһиһэ:

– Бүгүн бийиги Хайахсыг нэнийлэсэн дьоно-сэрэгтэ мэрхүүрдыг айлын сэбэстээн үс сийрэн субугун-нуктары ылта сэлдэбэл Ол курдун, тэн хаааыгсбатын спецалтша ОИ. Федотов салгааччылаах бастаа биргэгэдэ Хайахсыг илгэр баар мукогта үлэиэр. Идэс биргэгэдэ кулууп директорэ А.С. Гуляева салгааччылаах кулуусуугуу ханалаахылыр. Оттон бу үлүс биргэгэдэ манна суол онуугуугтар сэлдэбэл. Бу суол саас, күлүн алданыг, сэрүүлэ-айагы эгэхылыр. Онон бүтүн манна Чурапчылтат шэрлэх тарилгэбэл "Сага олох" РИХ коллестея, нэнийлэснэг бөгэрэмнэриэ Сэбэгтэ, оскуола, ветеринарнай участанк үлэиэгтэрэ, үлэгтэ суухтар уонна таксистар идэриг, суолбуу

тулсарын туһулар хэвхэгүүд, күргүүмнээхтис үлээлж сыдыабыл. Он курдук, маһы кэрэдийт, мутук ыраастыабыл, чэкистүүбүт.

Мань таһынан былаан быһыаһынан муус устар 22 күнүгэр киэп сыбаалыабытылар уонна уулуссаларытаһыан улахан субуотунуус тарыллахтээх. Оттон муус устар 27 күнүгэр-Саха Республикатын суверинитетыгар кэлиэтиэк дьаһалтатын үлэһиттэрэ оскуола үөрөнн эгиттэрэр уруктары ыла-тыахтаахпыт уонна сина конгуурабытылар наарыах-таахпыт. Ошон иккисэкиэти ырааһырдыла, тулсарыла үзэ-хамнас ыһыллар дээн бэлэтибин.

Батэрээнээр Сэбинэт-
рын председателз Николай
Афанасьевич Оконешников
бойотин саваатын үйлдэтэр.

- Сэбизский камыш бу-
соруу кэбилектер суу-
ларыгар болгомо уурулан-
аһаһулар этэ. Кэниини бы-
рыһаар араас улахан кыам-
талаах тэһиллөөлөр үксэ-
эннэр, сыллата өрөөгөн бы-

Үлэ үөлүтэр

тытлыоакка, бу суол биллэр-
дик малтөөбүтэ. Саас, күлүн
алдыанан, сырыннык-айаны
эрбидиэр. Бүтүн манньк суб-
уотунньук ытытлыбыста
сөөтөөх. Билини саастаах
дөн урууку кэмээрбитин,
коммунистическай субу-
отунна устарты саннан, сүргэ-
бит көтөдүлүнээ. Онон
бүтүгү субуотунньук кыл

Отгон бийнэг, "Санга олох" үлэйнгтэрэ, хайахсыгтар зыгырыяларын ылынэмьт, суул олохуутугар үлэлэйн, салын сизн кэл-бишпелитгэн астынмэбл.

Елена МАКАРИНСКАЯ

Субуотуньук кыттыылаахтар

Үөрэх - уутуу

"ДЫИЭ ӨНҮӨТҮНЭН, ЫАЛ АБАТЫНАН"

"Ульбек" ууушгаан сылын зайы унуушан төрөштүтүрүн кытта араас хайысхалаах үлэни тейир. Быйыл "Дык өһүөгүнэ, ыал артынан" дикс араларга туһуламат салун программала торумушанан, кески туһумахтаах тэрээһин ыытылына.

[illegible]

Муус устар 10 күнүтөр элбэх хайысхалаах спортивнай ийи тустар саамалтагар иккис түбүмүс — "Хомуур халкарай" үгүс сөлгөзгөрдөмү түмтү. Күрөх кыстыл хахтарынан кыргыч тылланан убууяан сэлкэлдессэй Э.С. Иванова, шеддэх Чу-

рэнгтгавры олох-данах комсомунальнй хаанаагьстэбгитын профсоюзун председателэ И.Г. Макаров эрдмдэтэнтлэр, агаарлар сэлэнгилэнтлэр, түмсүүлээх буолууну барыдалар, уһуулан кэпчэччилэрэ алгыс ырыааларын бэлэстэтэлэр. Маны тэнэ Иван Григорьевич бэлэтин спортниан бэлэстэ-кэтин тэрбээн, көрөөчүүлэр махталдарын ыһыан ылда.

Хомуур кылгыншаахара ирэн-хорон, тиритэн-хорутан бэлэм бодууларыан кинээ бөлөхтөр илээ ардыларьарь хо муур халсаарйа сэдхиллээ. "Дуулуур" (орго уонна бэлэмнэ нии бөлөхтөрүн аҕалара), "Манчаары" ("Молодежная") уһуй аан аҕалара), "Мохсор" (2-с кыра уонна улахан бөлөх аҕа лара) утарыта туран туһунуулар. Курак күрэх курдук: ха тыһыһыах, халбас харалаах, кылбай бырахсыһыах, үтүрү үктөтүһүһүк, иктэнэри тардыһыһыах, тиритиһиһэх-хору туулаах бөллө.

Түмүккө "Дуулуур" хамандата бастаата, "Манчаары" жоготтозот, ошон "Мохсорол" үйүс жоготтозот булла. Кыялы-лаахтар анал жоготтозот, махтал суруктарынан назарла-даланылар. Түмүккө кыялы торда бизиши халаагыттар-рыл булла. Ити курдук, ууууан аялара түмкө түшөт курак-танан, санна атастанан, эми-жааны тизетон астынан, аны да көрсүтүш булан тарастылар.

Параскевия ПОПОВА

«Кыайыга Салют!» көрүү-фестивала

(Самый-та)

Ишлэл хайлалт 55-с нүүмэрийгэр көр)
МУГУДАЙ

Мутулай нэрийнхээгээр фестиваль, багынхны Кузьма Илюкентьевич Пермяков дуулуурч суба чиглэлээрн хөгжтэ сэрн хонгуутар олохторун толж уурбт донуун өйдбүүлжтэ таамагынхныг гирлэндэ уруулуутган савалана.

Анал оюуһуллубут аарсаанан мууһуутаа кылларан, уран тарбахтаахтар туруорубут былытастасаларын көрдөрдүлэр. "Кубайга" түмүкү салынааччыга Евдокия Петровна Катакова маастардарын кылта уура-көтө кирүстэ. Муугудай элбөх республика, улуус маастардыарын илгэн таһаарбыт ишбилжик-тэртэн бийдиктэрэ. Былыташсаа ирдэбиллэр 12 көрүктэн 10 көрүгүн туруорубуттар. Иисе, саха национальнай кустуумугор, есил оюһустарга, илибинэз оюһуллубут ор соннууурдарыгар, уусуран оһуора, туһунан иисэ, ювелирнай оюһукка үлэлэрүрдүк таһымнаахтарын дүүһүлүүр сүбэ бөлүөтэ. Билдэн туран, Саха Республиканын норуотун маастара А.Ф. Оконешникова оскуолата республика тарбахка баттанарын чуралгыһаа икен тутта бөлүөтүбүт, үөрэнэччилэрин үлэлэрин үрдүктэһэмьин астына көрдүбүт. "Чыгыш хан" ювелиггөр боотурдар таастарын Муугудай тымар уустара оһоруутара кустубоһо хаалбыта комплеллох. Ону түмүк былыташсаа туруоруохтара дини эрэнэбит. Туойган, өһнөөх таастартан оюһук суурун бөлүөтүбүт.

Көксирдэрийн Хайынар 70 сүүлчэн биир дай-дулахтарыг, сэрнэ кыгъылаагар Исаак Васи-ленког Смирновска азан "Эргилчэн айыжа, Чурагчыл чаратар" дигн дүхүүү быһыытынэн өтөрбүттэр. Спенага уоллаах кылы хатын быһыһтар үгсүүлүү сүдүһиһар кестөр. Илгэ-аһылгэ олох эвэксэ сэрнэ савланын, эдэр ыч-чыгы сэрнэгэ атаарылы, харах ууллаах арахсыы Та-рас Толстоухов толоруугутар. Мин хантан сэрнэ-гэ барьтыһа ырыкынан салбуллар. Фельклорийн күмөрэдэртэн чабырдах, Анна Ногоничына "Ита моналыга", уолаттар толорбут "Хайыһар" ансаам-быллара, Елена Сеница туруорбут "Журавль над Илемскон" сюкеттаах үгүмүсэ түмүсэ көрдү-дөр. Бу үгүмүсүн саллаат дөйдүтүтүр ахтыңына, сэрнэ уотун оротунан туруйалар кетон аасыгыт-тара дигн сүрүсү донугута. Сценорафияны Иван Оксменшкова, Илья Сеница уратыгык толкуйдаан өтөрбүттэр. Режиссер толкуйа символиканан бө-рөлөбүт (көтө сүдүһар туруйалар, сүүрө сүд-үһар суутунуу тулар хатыг чаран). Фестивалга ба-рыта 90 жаш кыгылаа. Көрөччү сааланы толору, флажкоктарынан, ыгыстарын тыһынан дөкөн-рүн өбөгүдүдөр.

ОДЪУЛУУН

Одгулуун нийслэлд бусынгалын сахиу-
лагчид ирдэнчилж 12 хөрөгтэй 11 хөрөгү ту-
руурбуугтар. Саламандан иэргэртчилж, көмүлүүк
схох толору отгуллубут, маастарлар үлэлэрин
тайыгар көрдөрүүбү үмүрүсүлүүт.

Барь сахалын националтай төстүүснэхээр Алма Николаевна Григорьева сайнхэр "Ихэгхсэг" түмүүс хас бишдэр маастарь, киинэ үлэгтнэ бөлииннээрда. Маастардлар бишгн биш снэлэрэг оногоуслара дьон-сэргэ көрүүтүгэр туруоруллубуттар. Элбэх сагта маастардларбаар буюмбугтара, эдэр дьон кэлнэ эрэлээрэ киинэ болжолотун тардар. Иискэ Петрова Августина Егорова днэн уусуран снэгтсэхэ кнстлмнэн баар буюмбугт, хас да сын быысталкажа кнстлмнэнкэ снлдмнбугт Изот Неустроев муюс үлэгтэ өхтөрдө.

Консерватор бээр дойдулаахаста "Ини-биэ Ефремовтар умуулубат төлөһүнэр" литературнай композициһынан астылар. Ефремовтары сырдатар хаарыскалар, докумуоннар, проенторынан көрдөрүлүүбүтүгэрэ композициһы арыһан биэрдилэр. Аһал үөрэхтээх хорсонуф баара үстүгү туурурууттар да, бөлэмнээхтигэр да кистэ. Көрүү түмүтүнөн хор, Афанасий Арижаков солхата, Ирина Дьяконова, Алексей Арижаков байһанынай балеттара, Мария Колесова олоҥхо - тойута Гала-консерврга киирдилэр. Эһэх кэстүүм тигиллибигэ, эдэр ычат кытыбыга көрөхсөбиллээ. Ирдэһиллэр нүмүрдэртэн чабырдах суох. Көрөөччүлэр араас өнөөх шарларынан далбааһан көхтөөхтөрүн, өйүүлэрэн көрдөрүлэр. Одьулутун лэйфэ бу иннинэ улуус консервтар профтехүөрэхтээһиннэри көрүүгэ бастаы мисээнгибыттар. Дьону түмүүгэ баһылыктара Л.В. Ефремова, төриитэлэр үлэстиптэтэр юһуһа, барыта 104 кидиһи кыһыһардылар. Люксмала Васильевна Сильваһан юһи өрөмүһүтэр, мал-сал ыһыһылар үбү-харчыны биэрэ-олорор. Кини үһүһүһөн сайыһылар чачы ис дууһатыттан ыһаһлар баһылыһартан биэрдэгэр.

Г. МАКАРОВА

улуустаары ИМК специалтиһа, дьүүлтүүр сүбэ

Төгүрүк остуол

"Хас бирдиги норуот өһүн хоһооннорун киһи олоху көрүүтэ, олоҕо-дьаһаҕа, майгыта-сипилинэ, оннооһор ому-гун историкта кытта көстөр. Сорох сорохторо киһини диириниик толкуйдатар фило-софский ис хоһоонноохтор. Өс хоһооннорун аһаан үөрэтэччи бу норуот туһунан элбэди билэр-көрөр. Өс хоһооннору-нан күнүктэ саггарар киһи

жениана, улууустаагы гимна-зияттан Любовь Пермякова, Дария Неустроева, Д.П. Кор-кин аатынан ЧРОСИО саха тылын учуутала Екатерина Осипова, С.А. Новгородов аа-тынан Чурапчы орто оскуола-тын начаальнай кылааһы учуутала Айгалина Коркина, "Мичил" үһүйээннэн Мария Вирдылина, "Улыбка" үһүйэ-антан Саргылана Пономарева,

дьону кытта алтыһа, оһонуу-ру харыстыырга, култуурала-ахтык аһыырга, үчүгүтү куһаҕантан араарарга, бэрээ-дэстээх буоларга үөрэнэр", - диир эгэр. Бу иһинэ киһи 2 ки-һигэни таһаартаран турар. От-тон бу үһүс кыһаҕы ураты-тынан өс хоһооннор куучу-галы тылбаастаммыгара, ис хоһоонун арыһар уруһуйдаа-ар усһа төрөһүт кыһа, фило-

А. Короткова кинигэни хайгыыр.

Өс хоһооннорун Оҕо иитиитигэр

өйдөөх уонна уус-уран хо-модой тыллаах буолар", - диир А.Е. Кулаковскай-Осипова. Өлөксөй "Научные труды" кинигэтигэр суруйбут. Оттон биһиги сахабыт өһүн хоһооно духуобунай баайыт, тылбыт сүөгэйэ-сүмэтэ буолуоҕа. Манньык "кынаттаах тыллар" көмөлөрүнэн оҕону сирдээх буоларга иитиит, киһи быһыы-тынан сайыанары саамай сөптөөх диир анал үөрөхтээх-тэр аҕаллар.

Ол үөрөхтөөһүн, муус устар 15 күнүгэр редакциябыт дьы-тигэр "Өс хоһооннорун" оҕу-духуобунай баайа" диир төгүрүк остуол ыгытыһына. Манна оҕу иитиит-үөрөт-иһэ үлэллэр дьоммут муһун-нулар. Ол курдук, үөрөх у-правлениетыттан Маргарита Оксентьевна, "Ай" народнай студия салайааччыта Вален-тина Пиягина, социальнай педагог-этнолог Евдокия Ка-

Чыаптараттан Алина Шеломо-ва, Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтатыттан Андрей Дьячковскай уонна "Саҥа олох" хаһыат редактора Афа-насий Захаров. Маньы таһынан быһырыллы "Өс хоһооннор-сир-майгы оскуолаты" диир кинигэ-ни таһаартарбыт ааптардар Парасковья уонна Лилия По-повалар бааллар.

Аан бастаан "Өс хоһоон-нор-сир-майгы оскуолаты" иһи-гэни ырыттылар. Санатан эт-тэххэ, бу кинигэ "Саҥа олох" типографията бачээттээн таһаарбыта. Кыттааччылар бары кинигэ оҕоһуутун, уруһуйун, ис хоһоонун хайгыратылар. Парасковья По-пова иһигэр үлэ 1995 сылтан үлэлиир. Оттон ыла иһигэ өс хоһооннорун туһунан, кэтээн көрөн, өр сирдээх буолуу-тар суолталаах, көмөлөөх эбит диир түмүккэ кэлэр. Параско-вья Ивановна: "Чуолан, өр

лог идэлээх Лилията көмөлөспүтэ буолар. Үөрөх эй-гэтигэр үлэлиир иһигэччилэр-бит, учууталларбыт биһир-өттүнэн өр көрөн үөрэнэр, онон уруһуйдааҕа үөрэтэргэ табыгастаах, иһигэ өттүнэн нууччалы тылбаастааҕа рес-публика да таһымыгар тахсы-ан сөптөөх диир. Салгы сайынанан, электроннай по-собие сотороллорутар сүбэлэ-тиллэр. Биһир идэлээхтэригэр хаһыат нөҕүө кинигэни ылан, үлэлэригэр туһаналларыгар ыгыраллар.

Ол кэннэ оҕу иитиитэ, сир-сир-майгы туһууттар өс хоһоонун оруолун туһунан кэпсэтиллэр. Евдокия Кажен-кина биһир эрэ өс хоһоонунан төһө баарар биллэни-көрүүнү биһирэххэ сөт диир, холобур аҕалла. Ол курдук, "сүүстэ истибиттээҕэр, биһирдэ көрбүт ордук" диир уонна Хо-ту дойдута сыдыбыт хаар-

тыскаанан буклетыгэр көрдөрдө. Ол хаартыскаларга Хоту дой-ду хоһуун олоҕо ырыгыччы көстөр. Кырдык дьаһы, арай учуутал да, иһигэччи да уруо-гар бу холобуру туһанан, "ис-ки куобаҕы тэҕинэн өлөрөр", өс хоһоонун да үөрэтэр, саҥа тизмэни да биллэһиннэрэр. Ма-ньы сэрэгэ киһи саха тыла өлбөтөдүнэ, саха норуота өлбөт диир туран, оҕолорбуттар са-халы дорҕосһору үөрөтүт, намыһын ырыалары ылааһ диир ыгырда. Мария Вирды-лина: "Өс хоһоонунан элбэх хайыскалаах үлэни тэрийбэх-хэ сөп, холобура, мини-спек-такль, киниз, ода", - диир. Бу курдук санааны улууустаа-агы гимназияттан Любовь. Пер-мякова эмиз эттэ. Киһи учуутал-лы сыдыан, өс хоһоонун ылан баран, өйтөн суруйтар-ары, инсценировка, сценка ту-руорары кэпсэттэ. Оскуола-иһигэригэр Екатерина

Осипова тыл күүһүнэн киһини намыһаахха да, өрө да тутуохха сөп, онон өс хоһо-онун түгүнүгүн көрөн таба туһаннаахха, үчүгүтү түмүктээх буолуоҕа диир. Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтатыттан Андрей Дьячковскай кэргэнэ учуутал буолан, сахалы ки-һигэлэри муһуһаллары, онон дьыа иһигэр сахалы тыһын иһигэһин сыдыары баһи-тээтэ. Киһи кыра оҕолорбутун сирдэ-туһуна сыдыаран ит-тэхтэһиһэ, бэрээдэстээх буо-луохтара диир эгэр.

Онон "тылтан тыл тахсар, саҕаттан саҥа тахсар" диир туран, оҕолорбутун сахалы тыһына иһигэһин, өс хоһоон-норун күнүктэ туһаныарын, тылбыт баайын кэҕэтигэр диир ыгырабын.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

Баһаарынай чаас

НЭҢИЛИЭК ДУРДАТА-ХАХХАТА

Үлэһиттэр.

караул начальниктарынан Дмитрий Хокотанов, Василий Васильев, Влади-слав Писеев, Герасим Чехордун, су-оппардарынан Василий Амосов, Иван Посельский, Юрий Иванов, Ана-толий Кутринов, Вячеслав Сергеев үлэһини сыдыаллар. Үлэһиттэр үгүстэрэ эдэрдэр. Тэриһтэр бэйи-сын үлэлиир Владислав Писеев үлэ-тин туһунан бу курдук кэпсир:

- Үлэбит сарсыарда арыс аһар чаа-стан дьуһуурустубаны туттарсылтан сагаланаар. Күн устата олорон эрэ үө-рөнөбит, нормативтары туттарабыт. Хас чэппиэр айыы спорттунан саалаа кил-рөн дьарыктанабыт. Ону таһынан гра-фигынан тэриһтэлэргэ, чааһынай дьонно баран баһаартан сэрэхтээх бу-олуута лекцияны аадыт, сэрэтии үлэ-тин ыгытабыт. Бастаан ыаллар дьыла-ригэр киллэрбэттэр этэ. Билигин үөрөнүбүт, - диир эгэр киһи.

Маньы таһынан чаас эбэһиһигэр баһаарынай дружиналары үөртөн, бэлэмнэһин килрэр. Начальник Га-врил Кузьмин этэринэн, бөһүөлэктэргэ манньык дружиналар тэриһлэллэр, бастаан туран, дьону уоттан сэрэхтээ-эх буолууга үөрэтэр.

- Нэһилиэк-тэргэ уоннуу, учаастактарга биһиги киһилээх дружиналар тэриһиниллэр. Билигин Чакыр, Хайахсыт, Уорра, Мэлдьэхси до-бровольнай дру-жиналары үөртө-тибит. Саҥа сокуонунан дру-жиналар миһэ-тигэр нэһилик-нэргэ сэрэтэр, үөрэтэр үлэни

ыгытар буолуохтаахтар. Онон кыахпыт, күүспүт өссө улаатта, - диир эгэр на-чальник Гаврил Гаврильевич.

Манна эбэ эттэххэ, нэһиликнэһини бэлэмнэһин, уоттан сэрэхтээх буолу-уга үөрөтүт - баһаарынай чаас биһир сүрүн үлэһэ. Манна тийэһин баһаары-найдар лектордарга кубулуйаллар. Лекцияны биһир бастакынан оҕолор иһ-тэллэр. Ону таһынан баһаарынай чаас-ка экскурсияга сыдыан, тэриһтэ үлэ-тин-хамнаһын кытта билсэллэр. Оҕолор манна кэллэхтэринэ формала-ах дьону, байыаннай бэрээдэһи көрөн ордук боччумуран, бэрээдэһинэн, чу-умпуран иһтэллэр. Баһар, кинилэр ор-тохоруттан ким эрэ баһаарынай буо-лан, манна үлэһини кэллэ турдаҕа.

Баһаарынай чаас - нэһиликкэ би-һир тутуах тэриһтэ буолла диир үөһэ этэн аһарбыт. Кырдыкка да, онук эбит. Баһаарынай чаастаах үгүс нэһиликкэ сырыттым. Истэр тухары баһаар буоллун, кэнсир, күрэхтэһин буоллун, туох эмэ көмө буоллун ба-рыттар дьон-сэргэ "баһаарынайдары-тыгар эрэнэбит", "баһаарынайдар ба-аллар" дии туһаллар. Ол аата бу тэри-һтэ аһардас уоту умуллараччы эрэ бу-олбатах эбит. Бу тэриһтэ - нэһилик дурдата-хаххата, нэһиликкэ киһи тутта кэпсир тэриһтэ.

Аграфена КУЗЬМИНА.

Уоттан сэрэхтээх буолууга үөртөн кэллэр.

"Баһаарынайдарытыгар эрэнэ-бит", "баһаарынайдар бааллар" диир нэһиликкэ күнүктэ олоҕор үгүстэ туттар буолла. Бу туту эгэрий? Бу аата - нэһиликкэ баһаарынай чаас биһир тутуах тэриһтэ, дьон-сэргэ дурдата-хаххата буолбутун көрөһүтүт.

Дирингэ баһаарынай чаас 1996 с. тэриһлэ сыдыыбыта. Ол эрэхин, дьыл-хонук тийиһигэр оһустаран, дойду үрдүнэн уларыта тутуу кэмгэр 2000 с. ыһылдыбыта. Кэлэн 2008 с. сагалы тэриһлэбит. Начальник Гаврил Кузь-мин сагалтатынан урукку соһуос сагалтан хаалбыт эгэр дьыһи өрөмүөнүнэн, оностон, уонча кыһах тэриһтэ үлэтин сагаллабыта. Оттон бы-дырын сааскыттан үлэһиттэр бэйэ-

лэрин күүстэринэн саҥа дьыа, гараж тутуутун сагаллаан, бу кыһын үлэ-р кыллэрдылар. Онон аһыт үйэ сир-ин туһууга оҕоһуулаах, толору хаач-чылыылаах баһаарынай чаас нэһиликкэ биһир кизин тутууга буолла. Манна дьарытан эттэххэ, Дирингэ бу - үһүс толору хааччылыылаах соци-альнай тэриһтэ буолар. Бу буолла дии, Президенттот Егор Борисов тыа сирин биһир кэлимин сайыанарыта туһаайан, толору хааччылыылаах дьылаһи тутар туһунан этиһтэ олоххо кэриһтэ.

Күн бүтүн Дирингэ баһаарынай чаас Хадаар, Хайахсыт, Чакыр бөһүөлэктэрин, Уорра, Мэлдьэхси уча-астактарын көрөр. Билигин тэриһтэр

№ Адрес Улицы будут отключены от системы ТВС.

КОММУНИТЕЛНОСТ

Болуука 18.04.2014 с. өфсөткө бэчээтгэннэ.
д, чэллнэргэ уонна субуотара тахсар.